

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Tdo/48/2021
Identifikačné číslo spisu:	6620010401
Dátum vydania rozhodnutia:	30.11.2021
Meno a priezvisko:	JUDr. Pavol Farkaš
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2021:6620010401.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Pavla Farkaša, sudcu JUDr. Dušana Krč-Šeberu a sudkyne JUDr. Martiny Zelenákovéj, v trestnej veci obvineného L. V. pre zločin sexuálneho zneužívania podľa § 201 ods. 1 Trestného zákona, na neverejnom zasadnutí konanom dňa 30. novembra 2021 v Bratislave, o dovolaní obvineného L. V. proti trestnému rozkazu Okresného súdu Lučenec zo 24. júla 2020, sp. zn. 22T/103/2020, takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. b) Trestného poriadku dovolanie obvineného L. V. odmieta.

Odôvodnenie

Trestným rozkazom Okresného súdu Lučenec (ďalej tiež „okresný súd“ alebo „súd prvého stupňa“) z 24. júla 2020, sp. zn. 22T/103/2020 bol obvinený L. V. (ďalej tiež „obvinený“) uznaný za vinného zo spáchania zločinu sexuálneho zneužívania podľa § 201 ods. 1 Trestného zákona, ktorého sa dopustil na tom skutkovom základe, že:

- v bližšie nezistenej dobe v priebehu februára a marca 2019, najskôr však dňa 06.02.2019, v rodinnom dome č. XXX v X., okres G., najmenej dvakrát vykonal súlož s maloletou N.V. nar.XX. XX. XXXX, napriek tomu, že mal vedomosť o tom, že maloletá má len štrnásť rokov.

Za to okresný súd uložil obvinenému L. V. podľa § 201 ods. 1 Trestného zákona, trest odňatia slobody v trvaní 3 rokov. Pre výkon uloženého trestu obvineného okresný súd podľa § 48 ods. 2 písm. a) Trestného zákona zaradil do ústavu na výkon trestu odňatia slobody s minimálnym stupňom stráženia.

Proti trestnému rozkazu okresného súdu podal obvinený L. V. vo svoj prospech, prostredníctvom svojho obhajcu JUDr. Ondreja Szilágyiho dovolanie, a to z dovolacieho dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

V písomných dôvodoch podaného dovolania obvinený namietal zásadné porušenie práva na obhajobu v zmysle § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, tým, že ako invalidný dôchodca so strednou mentálnou retardáciou nebol v základnom trestnom konaní spôsobilý sa sám náležite obhajovať a nebol

mu na podklade § 37 ods. 2 Trestného poriadku obhajca ustanovený. Za účelom preukázania svojho mentálneho stavu obvinený súdu predložil lekárske správy z priebehu rokov 2018-2020 od detskej psychiatricky MUDr. E., klinickej psychologičky PhDr. G. a psychiatricky MUDr. U., z ktorých vyplýva, že obvinený je osobou so stredným stupňom mentálnej retardácie (horná hranica stredného stupňa), s markantnými poruchami správania, needukovateľný, pre mentálny deficit možno pozorovať depriváciu intelektových schopností a osobnostných kvalít, disharmonický vývoj simplexnej osobnosti s tým, že jeho stav je organicky podmienený a možno ho pokladať za definitívny. Vzhľadom na jeho stav bol uznaný za invalidného dôchodcu s viac ako 70% poklesom schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť a ktorému bol ustanovený osobitný príjemca jeho dôchodkových dávok. Podľa tvrdení obvineného v prípravnom konaní nerozumel otázkam vyšetrovateľa, nepamätá sa na to ako vypovedal, počas výsluchu sa bál, k výpovedi mal byť donútený, aby mohol odísť. Predchádzajúcemu priebehu konania obvinený prostredníctvom svojho obhajcu ďalej vytýkal, že do konania nebol pribratý znalec z odboru zdravotníctvo a farmácia, odbor psychiatria za účelom vyšetrenia jeho duševného stavu. Napokon obvinený spochybnil aj svoju trestnú zodpovednosť a uviedol, že zastáva názor, že „na podklade prejavov zistenej duševnej poruchy“ nemohol rozpoznať protiprávnosť svojho konania a nemohol svoje konanie ani ovládať. Má za to, že vzhľadom na jeho duševný stav nie je spôsobilý sa sám obhajovať.

V súvislosti s ustanovením § 371 ods. 4 Trestného poriadku, ktoré vyžaduje predchádzajúce namietanie príslušnej okolnosti aj v základnom trestnom konaní, obvinený poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. marca 2017, sp. zn. 4Tdo/44/2016, v ktorom dovolací súd na podklade takmer identickej argumentácie (stredná mentálna retardácia obvineného, dolná hranica - pozn. dovolacieho súdu) nespĺnenie podmienky predchádzajúceho namietania v základnom trestnom konaní neprihliadal. Obvinený taktiež zastáva názor, že v jeho prípade došlo nielen k zásadnému porušeniu práva na obhajobu, ale aj práva na súdnu ochranu, práva na spravodlivé súdne konanie, k porušeniu zásady rovnosti zbraní a kontradiktórnosti konania a aj zásady zákazu sebaobviňovania.

Z uvedených dôvodov obvinený navrhol, aby dovolací súd podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku z dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku rozsudkom vyslovil porušenie zákona v ustanovení § 37 ods. 2 Trestného poriadku v neprospech obvineného, zrušil trestný rozkaz okresného súdu a okresnému súdu prikázal, aby vec v potrebnom rozsahu prerokoval a rozhodol.

K dovolaniu obvineného sa vyjadril prokurátor Okresnej prokuratúry Lučenec (ďalej tiež „prokurátor“), ktorý poukázal na to, že obvinený bol už v minulosti šesťkrát potrestaný za spáchanie priestupku a dvakrát trestaný za spáchanie trestného činu, pričom doposiaľ žiadny z konajúcich orgánov nemal pochybnosti o spôsobilosti obvineného sa náležite obhajovať a neboli tak splnené podmienky pre povinnú obhajobu obvineného v zmysle § 37 ods. 2 Trestného poriadku. V predmetnej trestnej veci bol obvinený opakovane vypočúvaný vyšetrovateľom za prítomnosti tlmočnice a ďalšieho vyšetrovateľa, pričom konajúci vyšetrovateľ nemal pochybnosti o spôsobilosti obvineného sa náležite obhajovať. Prokurátor taktiež poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 04. marca 2021, sp. zn. 5Tdo/5/2021, podľa ktorého je inštitút povinnej obhajoby v zmysle § 37 ods. 2 Trestného poriadku, previazaný, respektíve podmienený aj záverom súdu alebo orgánu činného v trestnom konaní o nevyhnutnosti povinnej obhajoby obvineného z dôvodu existencie pochybnosti o spôsobilosti obvineného sa náležite obhajovať, ku ktorému v danom prípade vyšetrovateľ, dozorujúci prokurátor a ani sudkyňa nedospeli. V priebehu trestného konania bola obvinenému umožnená plná realizácia jeho obhajobných práv, v rámci ktorého mohol obvinený napadnúť uznesenie o vznesení obvinenia sťažnosťou, mohol namietat skutočnosti týkajúce sa jeho stavu počas výsluchu a celého prípravného konania, prípadne mohol podať odpor voči trestnému rozkazu, čo však neučinil. Zo spisu vedenom v jeho trestnej veci nevyplývajú žiadne skutočnosti, ktoré by zakladali dôvodné pochybnosti o spôsobilosti obvineného sa náležite obhajovať. V prípade obvineného taktiež nie je naplnená zákonná podmienka predchádzajúceho namietania tejto okolnosti najneskôr v odvolacom konaní podľa § 371 ods. 4 Trestného poriadku, a preto obvinený nemôže úspešne použiť dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, čo bolo konštatované aj v stanovisku trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. Tpj/75/2015 publikovaného pod č. 11 v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov

Slovenskej republiky č. 2/2016. Vzhľadom na datovanie lekárskeho správ predložených obvineným (2018 a 2019) je zrejme, že obvinenému bol ním namietaný stav- stredná mentálna retardácia, známy už v základnom trestnom konaní a obvinený ho nenamietal. Pokiaľ obvinený v dovolaní namietal, že nebol znalecky skúmaný jeho duševný stav, tak prokurátor s odkazom na § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku uviedol, že v dovolacom konaní nie je možné preskúmať a hodnotiť správnosť alebo úplnosť zisteného skutkového stavu. Taktiež v súvislosti s námietkou nevykonania znaleckého skúmania duševného stavu obvineného prokurátor uviedol, že pre takýto postup je aj potrebné zistenie relevantných skutočností, ktoré odôvodňujú pochybnosti o príčetnosti obvineného a takéto skutočnosti však v priebehu základného trestného konania neboli zistené. Z vyššie uvedených dôvodov prokurátor navrhol, aby dovolací súd dovolanie obvineného podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol.

K vyjadreniu prokurátora sa prostredníctvom obhajcu opätovne vyjadril obvinený, ktorý uviedol, že pochybnosti o jeho spôsobilosti sa náležite obhajovať, neboli možno rozpoznané, pretože je maďarskej národnosti a slovenský jazyk dostatočne dobre neovláda, pričom zlé, respektíve nedostatočné vyjadrovanie v maďarskom jazyku alebo lámanou slovenčinou, zastrelo pochybnosti, či už o jeho spôsobilosti sa náležite obhajovať, alebo o jeho duševnom stave. Vo veci konajúca sudkyňa, respektíve prokurátor, podľa jeho názoru nemali možnosť posúdiť spôsobilosť náležite sa obhajovať, pretože sa s nimi nedostal do kontaktu a bol vypočúvaný iba vyšetrovateľom. Podľa obvineného ani vyšetrovateľ, ktorý s ním prišiel do kontaktu, nemal možnosť posúdiť jeho spôsobilosť sa náležite obhajovať, pretože nebol ako osoba maďarskej národnosti schopný sa riadne pred ním vyjadrovať. Je pravdou, že na svoj mentálny stav v základnom konaní nepoukazoval, avšak je osobou so strednou mentálnou retardáciou, podľa vlastných tvrdení nedokáže chápať zmysel trestného konania, ani zmysel jemu kladených otázok a ani zmysel uloženého trestu. V ostatnej časti svojho vyjadrenia obvinený opakoval svoje vyjadrenia týkajúce sa jeho namietanej nespôsobilosti sa náležite obhajovať, údajnej nepríčetnosti v čase skutku a opätovne poukazoval na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 28. marca 2017, sp. zn. 4Tdo/44/2016.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 377 Trestného poriadku) pred vydaním rozhodnutia o dovolaní posúdil naplnenie procesných podmienok pre podanie dovolania a zistil, že dovolanie bolo podané proti prípustnému rozhodnutiu [§ 368 ods. 2 písm. a) Trestného poriadku], bolo podané prostredníctvom obhajcu (§ 373 ods. 1 Trestného poriadku), v zákonnej lehote (§ 370 ods. 1 Trestného poriadku) na súde, ktorý rozhodol v prvom stupni (§ 370 ods. 3 Trestného poriadku) a zistil taktiež, že dovolanie spĺňa obligatórne obsahové náležitosti (§ 374 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku). Súčasne však zistil, že podané dovolanie je potrebné odmietnuť na neverejnom zasadnutí, pretože bolo podané neoprávnenou osobou.

V predloženej trestnej veci bolo trestným rozkazom Okresného súdu Lučenec zo dňa 24. júla 2020, sp. zn. 22T/103/2020 rozhodnuté o vine obvineného a bol mu uložený trest. Tento trestný rozkaz nadobudol právoplatnosť dňa 01. septembra 2020. Predmetný trestný rozkaz okresného súdu napadol obvinený dovolaním.

Podľa § 369 ods. 2 Trestného poriadku, proti právoplatnému rozhodnutiu súdu druhého stupňa môže podať dovolanie z dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1

- a) generálny prokurátor proti ktorémukoľvek výroku,
- b) obvinený vo svoj prospech proti výroku, ktorý sa ho priamo týka.

Podľa § 372 ods. 1 Trestného poriadku, oprávnené osoby okrem ministra spravodlivosti môžu podať dovolanie len vtedy, ak využili svoje zákonné právo podať riadny opravný prostriedok a o ňom bolo rozhodnuté. Obvinený a osoby uvedené v § 369 ods. 5 môžu podať dovolanie aj vtedy, ak riadny opravný prostriedok podal prokurátor alebo poškodený a odvolací súd rozhodol v neprospech obvineného. Generálny prokurátor môže podať dovolanie aj vtedy, ak riadny opravný prostriedok podal obvinený a odvolací súd rozhodol v jeho prospech.

Podľa § 371 ods. 4 Trestného poriadku, dôvody podľa odseku 1 písm. a) až g) nemožno použiť, ak táto

okolnosť bola tomu, kto podáva dovolanie, známa už v pôvodnom konaní a nenamietal ju najneskôr v konaní pred odvolacím súdom; to neplatí, ak dovolanie podáva minister spravodlivosti. Podnet podľa odseku 3 nemožno použiť na podanie dovolania, ak ho podala osoba uvedená v § 369 ods. 2 alebo 5, namietaná okolnosť bola tejto osobe známa už v pôvodnom konaní a nebola namietaná najneskôr v konaní pred odvolacím súdom.

V predloženej trestnej veci bolo o vine a treste obvineného rozhodnuté trestným rozkazom Okresného súdu Lučenec zo dňa 24. júla 2020, sp. zn. 22T/103/2020. Dovolaním teda obvinený napadol rozhodnutie okresného súdu, ktorý bol v danej veci súdom prvého stupňa. Z vyššie citovaného ustanovenia § 369 ods. 2 Trestného poriadku a upravujúceho okruh osôb oprávnených podať dovolanie vyplýva, že obvinený je oprávnený podať dovolanie iba proti právoplatnému rozhodnutiu súdu druhého stupňa. Dovolanie proti právoplatnému trestnému rozkazu súdu prvého stupňa podľa § 369 ods. 1 Trestného poriadku v spojitosti s § 368 ods. 2 písm. a) Trestného poriadku, môže podať iba minister spravodlivosti (primerane pozri aj R 12/2017). Pokiaľ obvinený poukazoval na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 28. marca 2017, sp. zn. 4Tdo/44/2016, a nabádal, aby dovolací súd postupoval obdobne a neprihliadal na nesplnenie podmienky predchádzajúceho namietania známej okolnosti najneskôr v odvolacom konaní (§ 371 ods. 4 Trestného poriadku), tak vyššie špecifikované rozhodnutie vychádzalo z odlišnej procesnej situácie, ktorá spočívala v tom, že obvinený vo veci Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 4Tdo/44/2016 napadol odvolaním rozhodnutie súdu prvého stupňa.

V prípade dovolania obvineného, vecnému preskúmaniu dôvodov jeho dovolania proti trestnému rozkazu bráni nielen to, že obvinený nie je oprávnenou osobou na podanie dovolania v zmysle § 369 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku, ale aj nenaplnenie ďalšej podmienky vyplývajúcej z ustanovenia § 372 ods. 1 Trestného poriadku spočívajúcej v nevyužití práva obvineného podať riadny opravný prostriedok.

Z vyššie uvedeného je teda zrejmé, že v posudzovanom prípade dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie bolo podané proti trestnému rozkazu okresného súdu neoprávnenou osobou, a preto ho dovolací súd na neverejnom zasadnutí, bez meritórneho preskúmania veci, podľa § 382 písm. b) Trestného poriadku odmietol.

Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu sťažnosť nie je prípustná.